

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi'a si Duminec'a.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 6.

Dumineca, 20 Ianuaru | 1 Februaru

1880.

Brasiovu, 19/31 Ianuaru.

Ministeriulu Tisza a mai scapatu inca odata de un mare pericolu. Opositiunea din camer'a maghiara, profitandu de iritatiunea generala provocata prin demonstratiunile turbulente de pe stradele din Pest'a, s'a fostu decisu a mai dá unu asaltu asupra positiunei regimelui actualu. Lupt'a a inceput'o stang'a estrema cu cunoscut'a propunere a lui Mocsáry, dupa acést'a a intratu in focu stang'a moderata, asianumit'a „opositiune intrunita“, print'o motiune a comitelui Albert Apponyi, care cerea se se dé ministeriului unu votu de blamu, pentru ca nu a luat mesurile necesare preventive, ca se impedece escessele de pe strade.

In cursulu discussiunei asupra acestoru propuneri, ministru-presiedinte Tisza a intempinat unele loviri fórte aspri. Comitele Apponyi a aratat confusiunea ce a domnit intre organele guvernului pe timpul demonstratiunilor si si-a batutu jocu de atitudinea ministruului Tisza, care se presenta cá salvatoru alu societatii si voiesce se restabilésca cu ori-ce pretiu ordinea publica, care in fapta astadi nu e nicáiri amenintata.

Tisza Kálmán s'a aperatu cu tóta tari'a oratoriului sale si a vorbitu intr'unu limbagiu atátu de hotaritu si cutezatoriu cá si candu de aci incolo ar' fi se incépa o era noua a guvernarei sale.

Pe ce isi baséza ministru-presiedinte actualu alu Ungariei sperantiele sale cutezate, pe cine se radima, candu crede momentulu binevenitu de a esi la lumina cu proiecte reactiunare? De unde isi ia curagiulu d. Csernátony, pe care l'au numitu fórte nimeritu Cassagnac-ulu Ungurilor — de a scrie in Ellenör: „Trebuie se se restabilésca ordinea! Nu e vorba de-o cestiune de cabinetu, ci de aceea, cá ore ordinea constitutiunala se domnesca in Ungari'a, ori anarchi'a . . . Ómenii ordinii voru trebui se ié positiune fačia de propagatorii anarchiei . . . ?“

Nu e usioru a respunde la aceste intrebari. In monarchi'a nóstra, cu totu constitutiunismulu, se pórtá o politica dupla, un'a pe fačia si alta dupa culise. Se pare, cá o mana nevediuata ilu tiene inca pe d-lu Tisza si nu'lu va lasá se cada, decátu in momentulu, candu cáderea lui 'i va fi spre folosu. La aparintia ilu tiene cét'a acelor mameluci, cari forméza maiortatea, dér' acesti'a in adeveru l'ar' fi parasitu de multu, déca ar' fi semtitu cá de puçinu, cá nu mai are pe nimene la spatele lui.

Destulu, cá rezultatulu discussiuniloru info-cate din septeman'a acést'a a fostu, cá d-lu Tisza, „omulu ordinii“, a capatatu dela maiortatea camerei unguresci unu votu de incredere si d. Csernátony se póte mandri cu aceea, cá prin articulu seu memoratu a salvatu ordinea constitutiunala, care in realitate nu a fostu amenintata nici unu momentu, afara póte de cátra ómeni de aceia, cá subprefectulu Pausz, care a crediutu, cá ordinea casei comitatului Severinu nu face o parte integranta din ordinea generala constitutiunala.

Vediendu adeca ataculu vehementu alu opositiunailoru, d. Tisza a apelatu la cohort'a s'a fidela si deputatulu Baross, unulu din eroii cari au escelatu cu ocaziunea desbaterei legei pentru introducerea limbei maghiare in scoli, a saritu in ajutoriulu guvernului c'unu proiectu de resolutiune, prin care cere cá camer'a se ié spre sciintia deslusirile date de ministru-presiedinte si se tréca la ordinea dílei. Venindu tóte trele propunerile la votu ceea a lui Mocsáry si a lui Apponyi se respinse si maiortatea primi propunerea de trecere la ordinea dílei a lui Baross.

D-lu Tisza a reportatu o noua invingere, dér' se pare, cá va fi cea din urma in lungulu siru alu sedéndeloru sale parlamentare. Situatiunea in Ungari'a este multu mai grava, decátu crede póte

chiaru dlu Tisza, si cu mesurile restrictive ce le-a anuntiatu de repetite ori nu se póte saná reulu. Bine a disu comitele Apponyi, cá atunci, candu unu guvern voiesce se jóce rolulu de aperatoriu alu ordinii, suferu de regula atátu ordinea cátu si ide'a libertatii mare scádere.

Prin aceea, cá va propune mesuri in contra libertatii pressei, a intruniloru s. a. dlu Tisza isi va dá insusi lovitur'a de mórte. Se póte cá dlu Tisza se fia chiamatu inca a aduná fructele ce le a semenatu sub velulu noptiei man'a nevediuata a absolutismului, e cu putintia cá se se mai afle deputati cari se 'lu sustiena mai departe, dér' amanaarea repasirei sale va fi numai spre reulu lui si a tiei, cu cátu se va inaltá mai susu, cu atátu va cadé mai reu si caderea va fi cu atátu mai sguduitóre.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Intr'unu articulu intitulatu: „Reactiunea in Ungari'a“ scrie „Deutsche Ztg.“ dela 28 Ian. intre altele: „ . . . D. Tisza a cautatu se justifice eri in camer'a ungara atitudinea autoritatiloru si a militiei pe timpul ultimeloru escesse in Pest'a. Nu e problem'a nóstra de a cerceté, déca Tisza a avutu dreptu séu nu, acést'a e tréb'a ungurilor. „Pester Lloyd“ critica in modulu celu mai aspru atitudinea autoritatiloru, pe cari le apera Tisza, si contesta incatuvá lealitatea lui. Póte „Lloyd“ se nu aiba dreptu, ci D. Tisza . . .“

„Lucrulu de capetenia este, cá d. Tisza e decisu a lasá se urmeze cuvinteloru sale de eri faptele, si a se presentá c'unu siru de proiecte de lege reactionare, punendu cestiunea parlamentara a increderei. „Lloyd“ e de parere, cá dlui Tisza i se va dá unu votu de incredere, dér' se nu se insiele, cáci acestu votu va fi datu numai persónei sale, nu intregului cabinetu. Acést'a insémna cu alte cuvinte a cere constituirea unui nou cabinetu, earasi sub presidiulu dlui Tisza, departandu-se acei ministri, cari au fost incurcati in afaceri scandalóse. Dér' „Lloyd“ mai face inca o reserva, dandu espressionu convictiunei, cá „d. Tisza e unu barbatu de statu multu mai intieptu, decátu cá se se ocupe cu planuri de acele, cari vatama sentiulu de libertate alu cercuriloru nóstre liberale politice si ar' poté se provóce o contradictiune intre ide'a guvernului si mediulócele guvernului.“ Acést'a e bine cugetatu si fórte frumosu vorbitu, deórece inse d. Tisza voiesce se vina cu unele proiecte, cari vatama in modu insemnatu „sentiulu de libertate“, suntemu fórte curiosi a vedé, ce resistintia va opune „Lloyd“ proiecteloru de lege reactionare ale conducătoriului de odinióra a stangei.“

„Se póte cá o parte séu alt'a din mesurile intentionate de d. Tisza, se nu fia atátu de aspra; despre aceea inse, se pare, cá nu ne mai este erstatu a ne indoi, cá, déca si scopulu d-lui Tisza nu este reactiunea, mediulócele, cu cari se arata decisu a lucrá, sunt deja insasi reactiunea. D. Tisza ataca in prim'a linea libertatea pressei, acést'a e de ajunsu spre a caracterisá politic'a s'a. Regimulu seu nu mai póte suportá libertatea pressei, pentru cá nu mai supórta critic'a. Pressei trebuie se i se puna scálusi in gura, pentru cá sentintiele ei ataca radacinile unui regimu, care inainte de tóte isi trage puterea din aceea, cá lasa fréu coruptiunei.

In fine „D. Z.“ asémna pe d. Tisza cu ministru francesu Guizot, care, fiindu integru pentru persón'a s'a totusiu a fost protectorulu coruptiunei. Asia, dice, Tisza urásce de siguru pe cei corupti si coruptiunea, dér' se folosese de ea cá de unu instrumentu si cá si Guizot suprima libertatea pressei, pentru cá acést'a libertate trebuie se devina pericolósa coruptiunei si ómeniloru, cari se profita de ea. Dér' esista o deosebire. Pre candu

Guizot erá unu „doctrinarin“, adeca liberalu-conservativu, d. Tisza a fost radicalu si dice cá e si astadi. Lui Tisza i se póte face imputarea, cá e unu apostatu politicu si i se póte opune trecutul seu si vorbirile ce lea tienutu pe atunci, candu erá aprópe se denuntie pe Deák, cá ar' fi de cei negri-galbeni.“

„Trebuie se poséda cineva — finesce „Deutsche Ztg.“ — o portiune ócreare de curagiu, pentru cá c'unu asemenea trecut politicu se propuna asemeni mesuri, dér' din nenorocire se gasesce si la ministrii unguresci acestu curagiu mai adese ori decátu alte specie mai laudabile de curagiu. Curagiulu de a vatamá si de a prescurtá libertatea, ilu poti aflá curédu, inse curagiulu de a-o aperá din nefericire e fórte raru.“

Voinicosulu deputatu Grünwald Béla se pórtá cu idei mari de reforma centralistica a admnistratiunei si scirea ce a facutu se se respandésca despre intentiunea s'a de a parasi partid'a lui Tisza, a fostu numai o presiune asupra partidei, cá se-i primésca proiectulu de salvare a statului, ce s'a coptu in creerii sei. Se vede inse, cá partid'a „liberala“ nu e inca destulu de petrunsa de insemnatatea personagiului marelui Grünwald, cáci i-a respinsu proiectulu grandiosu de reforma. In conferintia partidei guvernamentale a propusu adeca d. Grünwald o reforma radicala a administratiunei in sensu centralisticu si cassarea sistemului de administrare comitatensu. Intr'o vorbire lunga a variatu tem'a cunoscuta cá: statulu este numai alu Maghiariloru si numai pentru Maghiari si cá prin urmare scopulu lui principalu este a aperá si a realisá interesele Maghiariloru. „Este prin urmare de lipsa cá pe calea legislatiunei se ne castigamu la municipii, comune si confessiuni acele mediulóce de putere (sic!) si garantii (!), cari sunt neaperatu de lipsa spre aperarea intereseloru natiionale si de statu . . . De aceea e de lipsa á creá unu organismu de administratiune nou care se corespunda unei politici mari si sistematice interióre. Astadi organele administratiunei nu sunt dependente de puterea statului, ci representa spiritulu si tendintiele unoru cercuri locale si restrinse cári nu sunt petrunse de spiritulu nationalu si de statu. De aceea josu cu administratiunea comitateloru!“ . . .

Bravo Grünwald! De n'amu sci, cá este slovacu renegatu, am crede, cá a ósitu de curédu din scól'a absolutistica dela Petersburg. Lucru celu mai frumosu inse este, cá d. Grünwald pretinde, cá numai acestu programu alu seu corespunde „adeveratului liberalismu“. Si d. Tisza, despre care nu se póte dice, cá n'ar' avé macaru pe jumetate atátu curagiu, cá d. Grünwald, s'a speriatu de o reforma atátu de radicala, si a declarat, cá tiene espunerea lui Grünwald de prea nefavorabila, de aceea nu-o póte primí. Audiendu acést'a domni mameluci, au datu din capu si au decisu de a nu intrá in desbaterea propunerei nedumeritului reformatoru. Acuma d. Grünwald are cea mai buna ocaziune de a parasí clubulu „liberaliloru“, si a-si incercá noroculu la celelalte partide, cari voru fi chiamate odata a correge, ceea ce a stricatu regimulu lui Tisza.

Cu privire la afacerea vice-comitelui Pausz i se telegraféza cu dat'a 26 Ianuaru diuarului „Magyarország“ din Caransebesiu: Pe cátu s'a constatat pèna acuma sumele defraudate se urca a própe la 20,000 fl. In locuinti'a lui Pausz s'a facutu cercetare si s'au aflatu multe harthii compromitetóre, cari nu mai lasa nici o indoiéla asupra defraudatiunei. Acést'a afacere scandalósa a avutu deja victimele sale; cassierulu superioru alu comitatului Franciscu Hrau s'a impuscatu c'unu revolveru.

Dupa cum se anuntia din Caransebesiu, tóte fondurile comitatului Severinu sunt atacate.

Orasienii si poporatiunea comitatului se teme, ca deorece, afara de diferitele fonduri publice, comitatulu mai administréza sume insemnate destinate pentru scólele confessionale, se nu fia cumva si aceste atacate. In graniti'a militara banatiana, care a fostu desfiintata in anulu 1872, au fostu transformate tóte scolile poporale din confessionale in scoli comunale, si de atunci se administréza de cátra organele statului. Fonduri'le scolare fundate din contribuirile poporatiunei granitiarese se urca peste 500 de mii; se astépta cu incordare rezultatulu cercetarei.

Se dice, ca generalulu Traianu Doda, care e totodata deputatu alu comitatului Severinu, a facutu atentu, inca inainte cu doi ani si la diferite nenumerate ocațiuni, pe ministrulu-presiedinte Tisza la abuzurile de totu felulu ale vice-comitelui Pausz si l'a rogatu se ajute, ca se se póta delaturá aceste abuzuri, la ceea ce Esce-lenti'a S'a se fi respunsu generalulu Doda la-conicu: „cá guvernulu in tóta tíer'a n'are unu functiunariu administrativu atátu de bravu cum este Pausz!“

Diarele pestane publica o relatiune oficiala asupra defraudariloru vice-comitelui Pausz, in care se dice intre altele: „Io-anu Pausz si-a inceputu activitatea in oficiu sub comitele superioru Bogdán in 1876. Pe atunci inca nu esista o cassa a comitatului, toti banii intrau in mánile lui, dér' elu nici nu a inregistratu mácaru scrisorile, cu cari se tramiteau acesti bani. Dupa aceea incepú comitatulu activitatea s'a; so-seau parale dela pretori, perceptorate, judecatorii, dela ministri si privati, pe cari le bagá in buzunariu Pausz, fara cá se le fi venitu in minte functiunariiloru subalterni de a suspitiuná pe siefulu lor. Pe langa acést'a Pausz erá fara crutiare faciá de altii si tiené pe fiacare de unu misielu. Pe toti ii criticá, si se gerá inaintea superioriloru si subalterniloru sei intotdeauna cá omulu celu mai patrioticu, curatu si constitutiunalu, asia cá nici inimicii sei nu credeau, cá au de a face c'unu insielatoriu de prim'a categoria. . .

S'au dusu esecutiune de asigurare asupra posesiuniloru lui Pausz in Ohab'a-lunga si in Lugosiu, dér' averea lui nu ajunge spre acoperirea daunei. Pána la 24 l. c. s'a constatat unu deficitu de 16,023 fl. Revisuirea e grea, asemenea si constatarea sumelor defraudate, cari dela 40 cr. se urca pána la maximulu de 2042 fl. — Se constata, cá cassierulu comitatului Hau, care s'a impuscatu, a fostu unu modelu de omu onestu si numai rusinea si team'a cá va fi si elu suspitiunatu l'a indemnatu a face acelu pasu desperatu.

Dupa lungi desbateri de legatiunea austriaca a primitu in fine nemodificatu budgetulu ministeriului de esterne, alu ministeriului de finance si alu curtii superióre de compturi. Toti vorbitorii au declarat, cá apróba politic'a esterióra a guvernului. Sensatiune a facutu cu deosebire discursulu fost. ambasadoru la Rom'a br. Hübner, care a esaminau cu deameruntulu relatiunile politice din tóta Europ'a, dicéndu, cá giurstarile in Françi'a si starea neispravita in Orientu sunt cele dóue puncte negri pe orizontulu politicu. Baronulu Hübner a provocatu o replica a ministrului de esterne br. Haymerle, care siediendu pe banca ministeriala s'a semtitu datoriu se dé asigurările linistitóre obicinuite, crutiandu cátu mai multu si pe unii si pe altii. Haymerle dise intre altele, cá nu póte impartasi temerile lui Hübner in privinti'a Françiei. Form'a de guvernamentu domnitóre in Françi'a (republic'a) n'are ce face cu cestiunea, cá ór'a fiva resbelu séu pace. Françi'a a fostu linistita (?) prin declaratiunile repetite, cá ea nu este amenintata prin intielegerea ce esista intré Germani'a si Austri'a. Ce se atinge de nesiguranti'a situatiunei in Orientu, apoi prin tractatulu dela Berlinu s'a aflatu o basa comuna (?), pe care se potu regulá afacerile orientale fara a se amenintiá pacea. (?) In tractatulu dela Berlinu vede in fine br. Haymerle si mediulocu de a ferí, cá se nu se turbure relatiunile Austriei cu Russi'a, cari astadi sunt cele mai bune. Austri'a, dice, n'a cautatu se coplesiésca Orientulu cu influinti'a ei, ci a cautatu numai terenulu unei conlucrari comune; situatiunea indreptata a monarchiei in Orientu nu e nicidecumu inimica statelor mici, ci Austri'a voiesce dincontra se promoveze bunastarea lor.

In Austri'a se prepara lucruri decisive. Póte cá, pre candu scriemu aceste, ministriulu austriac e reconstituitu si in

loculu ministriloru, Dr. Stremayr, br. Herbst si Korb-Weidenheim, a carora demisiune erá de multu hotarita, sunt numiti deja noi ministri din sinulu partidei autonomistiloru. In foile din strainatate — dice „N. fr Presse“ — se declara completarea cabinetului, de o consecintia a staruiriloru din partea federalistiloru, cu deosebire se spune, cá comitele Hohenwart a declarat ministrulu-presiedinte Taaffe, care a esprimat dorinti'a, cá comisiunea budgetara se grabésca cu lucrurile ei, cá camer'a cu greu va poté incepe desbateré budgetului, pána ce ministeriulu nu va fi completatu. Unu corespondentu alu Gazetei de Frankfurt caracteriséza situatiunea, in care se afla comitele Taaffe asia: „Comitele Taaffe vede, cá s'a insielatu in calculele sale politice; vede, cá joculu seu e cá si perdutu; semte, cá firele puterii i scapa unulu dupa altulu din mana; scie cá déca va cede staruiriloru lui Hohenwart si va completá ministeriulu din mediulocu autonomistiloru, va perde in scurtu timpu totu contactulu cu stang'a si va trebui se se predé cu totulu dreptei autonomiste. Aceste consideratiuni sunt cari ilu indisponu. Nu'i convine se scóta castanele din spusa pentru Hohenwart si Clam-Martinitz — cáci aceea cá acesti'a astépta numai pána se va face elu imposibilu, si va luá asupra si responsabilitatea politica si morala pentru unele mesuri din cele mai nepoporale, o scie fórté bine, — dér' cu tóte astea se adopera a face aceea ce nu-i convine.“ — Mai probabulu este inse, cá Taaffe a primitu dela inceputu problem'a de a aplaná calea unui ministeriu Hohenwart-Clam-Martinitz.

In siedinti'a de nópte dela 15/27 Ianuariu camera romana a adoptatu, in fine dupa o discussiune infocata, proiectulu relativu la rescumperarea drumuriloru de feru, cu modificarile introduse in elu de cátra Senatu. Resultatulu votului este urmatoriulu: Au votatu pentru 72, ear' contra 42 deputati. „Nu ne temenu“, esclama „Romanulu“, „de a afirmá cá, in mai puçinu de unu anu, nu va fi nici unu omu de buna credintia in tíera, care se nu marturisésca cá rescumperarea, asia cum s'a votatu, este cea mai mare binefacere pentru Romani'a, este eelu mai mare si mai insemnatu pasu spre emanciparea si redicarea ei economica.“

Aceea-si fóie arata in altu articulu cá d. Spiru C. Haret doctoru in matematice si professoru alu facultatii de sciintie din Bucuresci a calculatu si a constatat cá conventiunea de rescumperare a cátilor ferate aduce statulu romanu unu folosu egalu cu folosulu ce aru avé déca astadi i s'ar' dá in mana sum'a de 32,247,971 lei 44 bani. „Romanulu“ enumera inse si alte folóse cari nu se potu pune in formule dér' cadu fórté greu in cumpen'a progressului si a viitoriului natiunei romane, intre cari e si acél'a, cá statulu se liberéza de o servitute de 81 ani si devine stápanu in cas'a s'a si apoi finesce dicéndu: „Marele actu nationalu alu rescumperarii fiindu sevêrsitu, e timpulu se ne concentramu tóta munc'a intru a dá aventu producerii nationale, a stabili o sistema economica bine cumpenita, a cautá cá si pe calea economica se ne punemu pe nivelulu statelor civilisáte, in concertulucaroru amu intratu“. —

Diuarulu „le Globe“ dela 24 Ianuariu serie urmatórele: „Vaticanulu si-a pusu tóte silintiele pentru a obtiené cá Romani'a se numésca unu represintantu diplomaticu pe langa santulu scaunu, dér' guvernulu romanu a refusat, motivandu refusu seu pe tém'a de a nu nemuliam cabinetele din Berlin si Rom'a prin o prea intima apropiare cu Vaticanulu cu atátu mai multu, cá numerulu catoliciloru fiindu micu printre popolatiunea romana, nimicu nu ar' puté justificá o asemenea apropiare.

Se scrie din Salonieu cu dat'a de 18 Ianuariu, cátra diaru „Courier d'Orient“: „O persóna ce sosese de la Prizrend si asupra declaratiuniloru careia credu cá potu contá, ne au spusu acestea: „Trupele au declarat formalu lui Muktar-pasia, cá nu se voru bate in contra fratiloru lor. Si Muktar, cu tóte cá e fórté curagiosu, nu ese din conaculu seu: se teme se nu aiba sórtea lui Mehmed Ali. Candu se duce la moscheia, este intotdêun'a insoçitu de o escorta tare, armata pána in dinti si gata se face focu.“ — Albanesii nu voru consimti, nici dupa invitarile Portii nici dupa ale diplomatiloru din Berlinu, se trunchieze tíer'a lor. Ei gasescu cá, déca poteriile voiescu se marésca Muntenegrulu, in urm'a luptelor sustienute ce l'a redicatu in ochii lumei, se o faca in Herzegovin'a, unde limb'a si popora-

tiunea sunt omogene cu ale principatului, é' nu in Albani'a, unde limba, rasa si traditiuni sunt cu totulu diferite de ale Muntenegrului.“

Din camer'a ungara.

Luni in 26 Ian. s'a inceputu in camera maghiara desbateré propuneri lui Mocsáry. Mai antaiu iea cuventulu Mocsáry, spre a recomená cu puçine cuvinte proiectulu seu spre primire, dicédu, cá astépta dela ministru, cá se 'si esplie parerea, dupa care alegerea unei comisiuni nu ar' corespunde recerintieloru parlamentare. Ministrulu-presiedinte Tisza declara, cá voiesce se espuna dupa datele oficiale cu tóta obiectivitatea cele template. Mai inainte trebuie se declare propunerea lui Mocsáry de neparlamentara, deorece dupa sistemulu constitutiunalu diferitele autoritati au diferite sfere de dreptu. Intrunirea acestoru sfere intr'o singura máná nu se unesce cu parlamentarismulu si cu constitutionalismulu. In unele casuri are se face cercetarea administratiunea, in cele mai multe casuri inse ea i compete judecatoriului independentu de influentie esterióra si inamovibilu. In functiunea celui din urma nu le este ertatu a se mestecá fara a resturná parlamentarismulu nici chiaru corpuriloru legiuitóre. (Aprobari in drépt'a). Nu compete camerei de a luá cercetarea unoru intemplari concrete de pe strade din man'a judecatoriului.“ — Dupa acést'a ministrulu istorisese evenimentele in ordinea, dupa cumu s'au petrecutu. Intre altele vorbindu despre intrevénirea militiei spune, cumu secretariulu de statu Fejérváry c'unu comissariu de politie s'au dusu la comandantulu militariu in casarma si i-au spusu, cá nu sciu, unde se afla momentanu directorulu politiei Thaisz, dér' credu, cá ar' fi bine a se tramite la faci'a locului militia. Comandantulu politiei a declarat, cá numai in urm'a unei provocari in scrisu va tramite acolo militia. Dupa acést'a d. Fejérváry ia datu o provocare in scrisu (miscare in stang'a estrema), dér' a disu intr'ins'a, cá militia se se tramita la cererea prefectului politiei Thaisz si se i se puna lui la dispositie. Si asia s'a si intemplatu.

„Ce se atinge de procederea secretariului de statu (auditi) credu, cá nu veti condamná procederea lui, cá, nepotendu se comuice cu siefulu politiei din caus'a tumultului, a luat responsabilitatea asupra si a facutu, cá trupele se fia tramise la faci'a locului.“ (Sgomotu in stang'a.) — Intre altele d. Tisza mai citéza, cá deputatulu Otto Hermann ar' fi disu inaintea poporului: „cu cátu mai multu cu atátu mai bine“, adeca: ómenii se strigá numai cátu potu. Din acést'a espunere dice mai departe e imposibilu se nu ve convingeti, cá polit'a cá si trupele au doveditu in totu timpulu cea mai mare moderatiune, trupele au intrevénitu numai dupa ce ferestrele casinei unguresci au fostu sparte si optu politisti tranti la pamentu. Si d. Tisza crede, cá e de lipsa o cercetare si intre reprobari viui din partea stangei, dice cá nici unu guvern nu se póte uitá cu mánile in sinu la o lupta cá acést'a a classelor, apoi continua:

„Repetu, si déca e de lipsa voiu dovedi cu esemple, cá lupt'a intre clase si resistinti'a factica in contra organeloru legale s'a predicatu in fiecare di (Aprobare in drépt'a). Credu, cá tocmai pentru aceea trebuie se se cerceteze lucrulu pe cale legala in tóte directiunile (Asia e! in drépt'a). Sunt convinsu, cá provocarea unoru asemeni turburari e unu lucru gravu, cáci fiecare scie din esperientia, cá nu intotdêuna cadu victima cei vinovati séu celu puçinu nu numai acesti'a. (Aprobari in drépt'a.) Pe aceia, cari provóca asemeni miscari, ori-ce voru dice, ori cátu se voru sill, a face pe altii responsabili, i va trage la respundere judele eternu si dreptu pentru sangele versatu. (Asia e in drépt'a, Miscare in stang'a.)

„La acést'a se mai adauge la noi, cá déca ar' succeda odata acelora, cari au provocatu turburările, a dovedi, cá statulu ungurescu nu este in stare a se bucurá in ordine de libertatea s'a consitiunala, sub conducerea natiunei unguresci, cá nu e in stare a asigurá timpulu si mediulocale dezvoltarei legale, gradate (Auditi! Auditi!) —: atunci ar' poté se fia periclitata si esistenti'a statului ungaru si a natiunei ungare, cá atare. (Aprobari in drépt'a, miscare in stang'a.)

„Despre aceea, cari voru fi agendele áeste, voiu vorbi la timpulu seu; dér' sciu, cá acestei probleme mari póte se corespunda numai unu asemenea guvern, care posede spriginulu energicu, increderea tuturoru aceloru factori, de a carora spriginu are lipsa ori-ce guvern constitutiunalu, si tocmai de aceea dorescu se facu de scire onoratiiloru domni deputati (Auditi!) cá déca peste puçinu me voiu pronunçiá asupra agendelor, cari dupa a mea parere sunt necesare,

voiu cere unu respunsu apriatu la aceea, deca camera considera, ca acestu guvern e chematu a coresponde a cele grele probleme (Aplause viui in drept'a. Strigari in stang'a: Vomu astepta); caci sum convinsu, ca este cu nepotintia a sta mai departe la carma, deca vedi pe- tululu si din caus'a lipsei spriginului nu poti face aceea, de este de lipsa, nu numai exclusiv in interessulu ordinei, ci si in acel'a alu libertatii. (Aprobare in drept'a.)

Cumu diseiu, imi voiu espune in curendu parerea si me voiu roga de unu respunsu hotaritu. Acuma rogu numai pe on. camera, de a lasa cercetarea, de care amu vorbitu si care trebuie se se faca in tote directiunile acolo, unde-i este loculu dupa lege si constitutiune si de a nu primi propunerea (lui Mocsary) (Aprobare in drept'a.)

„Pesti Naplo“ scrie vorbindu despre respingerea propunerii lui Mocsary: „Deca maiortia de eri ar' fi fost inca odata asia de mare, nimic nu ne-ar' pota opri, se declaramu, ca situatiunea de facia nu se pote sustiene si ca, pe catu timpu Tisza va fi la carm'a tiei, ea nu se pote imbunatati; dincontra urmarile remanerii sale mai delungate ar' aduce dupa sine numai o mai mare inversiunare si decadenti'a totala a binelui publicu. Poteti se votati guvernului incredere cata voiti — incheia numit'a foie — pote ca 'lu veti pota sustiene, inca cateva ore seu dile, dupa parerea nostra inse cabinetulu Tisza nu mai e de salvatu.“

Diuarulu „Magyarország“ aduce unu lungu articulu alu lui Asboth asupra situatiunii tierii, care descrie cu colori mohorite giuristarele rele materiale si aparintiele de astadi ale coruptiunii. Barbatii, asupra carora zace acuzarea de coruptiune formaza unu sistemu planetariu in giurulu siefului cabinetului. Natiunea esacerbata, pentru ca maiortia reprezentatiunii nationale i impune unu ministru, pe care nu 'lu mai pote sustiene. O asemenea stare de lucruri va face inca, ca massele poporului se se puna in miscare!

Despre planurile lui Tisza da diuarulu „partidul independentilor“, „Egyetértés“ unele detalii. Elu scrie: „Acele proiecte de lege, pe care le-a atinsu d. Tisza in cuventarea lui de eri, vor privi regularea, respective modificarea legii de intruniri si de presasa. Una de acest'a va presenta unu proiectu de lege asupra reorganizarii politiei statului, asupra regularii ei in capitala. Modificarea legii de presasa va avea deosebite de scopu, ca judecarea asupra delictelor de presasa nepolitice se se ia de la juristi si se se pred'e judecatorieloru ordinare; mai departe se fia supusa colportarea (vanderea cu numerulu) foiloru controlei politianesci.“

Selagiu 30 Decembre 1879.

Respunsu D-lui Pasc'a.

(Urmare.)

Mai antai unele explicatiuni, ca se scurtamu prin acest'a respunsulu. Anonimu am fostu si eu, pentru ca nici puçinii cunoscuti, cati ii am, se nu fia influentiati intru aducerea judecatilor in obiectulu din cestiune prin sentieminte, ce nutrescu facia de persón'a mea. Dlu Pasc'a n'are dera, pentru ce se-mi re'mpróse anonimositatea, pentru ca domni'a-lui prin aceea, ca a esitu in ornatu deprimu la publicitate, are unu mare avantaju facia de mine. Eu inse nu pismuescu, ma marturisescu, ca nici n'aveam cu ce se me presintu publicului in cala. Dlu Pasc'a me acusa, ca eu nu dau nimica zici pe unire nici pe neunire, pentru ca laudu zelulu religiosu alu reformatiloru. Eu dicu in respectivulu pasagiu, ca nu me incumetu a judeca din punctu de vedere dogmaticu asupra unirei si neunirei, der' le tienu ambele de rele, deca se facu din specula si nu din convingere; apoi 31 de centimetri tecstu, intiparitu mai josu (mesurati dle Pasc'a), vorbescu de zelulu reformatiloru. Apoi se te miri, ca conclusiunile dlui Pasc'a suntu minuni intregi. Dlu Pasc'a dice, ca eu in drumedi pe episcopu se invetie romanesc. Nici romana de asiá ceva. In respectivulu pasagiu sta: „a folosi cu ocaziunea presentarei sale ca pastoru supremu inaintea turmei sale, dreptu me- talocu de a o invetia si binecaventata a acest'a (turm'a dora, si nu limb'a). Credu, ca dlui Pasc'a dupa aceste asiá avé dreptu a-i recomanda un'a din duce: seu se nu se apuce a scrie romanesc, seu se invetie mai antai a precepe romanesc. Apoi dice dlu Pasc'a, ca Illustritatea S'a „cunósce“ de o miie de ori mai bine limb'a

romanésca decâtu mine. Credu si me bucuru, asiá dori inse, ca se me intréca Illustritatea s'a de o mie de ori si in privintia placerei de a vorbi ex offo romanesc. — Nu precepe mai incolo dlu Pasc'a acest'a: „In contr'a defecteloru incorrigibile avemu lécuri, der' dorere! n'avemu doctori.“ Léculu defecteloru incorrigibile ale unui invetiatoriu si altu amploiatu este lipsirea respectivului din postulu seu, pentru ca doctorii vindica si taiendu, dle Pasc'a. Der' acum nu precepu eu unele dintre ale dtale, d. e. „in dieces'a nostra este in flóre chiaru si (?) literatur'a romana“, (da care se fia mai in flóre decâtu acest'a?). Pe venerandii canonici inca 'i spala bine (cu negrela) de nepotismulu uritosu, care se esercidia la conferirea parochieloru, dicendu: „despre acest'a numai (pote — nu mai) pote fi vorb'a, pentru ca le conferesce episcopulu (pisic'a n'ajunge dera la óla cu laptele), vis juris liberae collationis (?) si apoi episcopulu nostru ambla pe picioarele sale (da canonicii?), si este parinte justu (da canonicii?) si neprimitoriu de mita (da canonicii? pentru Dumnedieu!), avendu inaintea ochiloru numai si numai mantuintia sufleteloru credintiosiloru (da canonicii?) Pentru acest'a aperature nu credu se ti multamésca domnii canonici, dle Pasc'a. Alegeti-ve alta chiamare, ca pentru de a apera nu sunteti nascuti. A fi pioneri (pionnier) si nepoti de ai canoniciloru nu e vatemare; casulu din Bredu, firesce, ca-lu cunósce mai bine consistoriulu gherlanu, pentru ca acestu-a lu-a facutu celebru (de aci se vede, ca catu de dreptu se pote guverná prin cercularie); ómeni de omenia avemu mai multi decâtu doi-trei intr'o comana, der' nu pentru ca suntu uniti, mielulu celu blandu si leulu celu turbatu nu sciu ce céra in bisericu; romanii din Bucovin'a se facu nemti, nu rusi, din veniturile fonduriloru celoru mari se sustienu scoli nemtiesci si-se platescu professori, cari propunu numai in limb'a germana copiiloru romani; facendu-se bucovinenii romano-catolici s'aru germanisá numai mai iute, er' noi amu ajunge a fi maghiari, pentru ca pana-ce in seminariulu nostru din Gherla in loculu limbei romanesci s'a introdusu dreptu limba de propunere cea latina, in seminariile cele romano-catholice se introduce in loculu celei latinesci limb'a maghiara. Unde s'a mai folositu pan'acum biét'a limba romanésca? In bisericile cele duce romanesci, adeca in biseric'a gr. orientala si gr. cath. romanésca. La noi s'au facutu dejá pasii cei d'antai spre a o esila din bisericu si a-o inlocui prin cea latina (limb'a propunerii in seminariu si vorbirea episcopului) prin noi insine, les' ca pre cea latina voru scote-o altii si inlocui cu alta, der' nu romana. Credu ca si dlu Pasc'a a cetitu mai lunile trecute, ce scriau diuarele maghiare despre limb'a latina in seminariile romano-catholice. Nu suntu óre aceste semne de ale tempului? Acuma batu venturi de acele, cari ne voru sufia limb'a si de pre terenulu bisericescu, deca nu vomu veghia, ba vomu fi destulu de nefericiti a face inceputulu cu delaturarea ei noi insine. Sci, domnule Pasc'a, ca deja se traducu si s'au tradusu carti bisericesci gr. cath. in limb'a maghiara! Nu e destulu nici atatu-a?

Tiarulu Rusiei a persecutatu in Poloni'a tendintie politice, cari se ascundeau sub mantéu'a religiunii romano-catholice, er' cancelariulu Prusiei a voitu se infranga resistintia clerului romano-catholice facia cu legislatiunea statului; ambele fapte n'au nimicu identicu cu tendintia nostra de a ne restatuf autonomi'a vechia a bisericii nostre, pentru aceea, nu se platesce a discuta asupra cestiunii succesu-le-a seu ba, ce au voitu. De altmintrea in trebi religiose e cu totul alt'a a folosi forti'a si a convinge. Ce se tiene de ajutoriulu speratu de dlu Pasc'a, observezu numai atata, ca astadi nu se crede la porunca, ca fiacine 'si pote stramuta religiunea dupa placu si, ca cas'a domnitória intr'unu statu constitutiunalu nu se pote mesteca nici in certe religiose, nici in cele politice.

Ce se tiene de espressionea „religiune stramosiésca“, observezu numai atata, ca va fi cam greu chiaru si unui professoru de teologia a documenta, ca acest'a este cea romano-catholica, de órece pe tempulu descalecarei stramosiloru nostri episcopii Romei nu 'si au fostu revindicatu inca dreptulu, de a fi considerati de capii bisericii crestinesci, adeca nu era inca pomana de papa. In genere biseric'a lui Isusu a trecut in decursulu temporiloru prin mari stramutari, a ajunsu dela cea mai liberala bisericu, in care chiaru si averea era comuna intre credintiosi, pna la infallibilitate. De altumintrea tote aceste nu facu, ca necesurile diecesei nostre se fia nici mai multe, nici mai puçine.

Numele veneratu de toti romanii alu metropolitului gr. catholicu din Blasiu este pecatu, d-le Pasc'a, a-lu folosi dreptu mantéu'a spre a acoperi ranele diecesei nostre; fostulu episcopu n'a avutu a buna séma aplecari absolutistice, nici ultramontane, der' nici tari'a receruta spre a merge inainte in lupt'a pentru revindicarea autonomiei vechie a bisericii gr. cath; Episcopulu actualu (seu modernu, 'i dice dlu Pasc'a) in scurtulu tempu alu guvernarii sale, marturisimu sinceru, ni-a datu multu de cugetatu. Alocutiunea s'a latinésca, in care noi suntemu numai catholici si nu greco-catholici, credinti'a nostra plane romano-catholica etc. limb'a de propunere latina in seminariu — nu suntu óre destule pentru unu tempu asiá de scurtu? Ferésca-ne Dumnedieu se mérga lucrulu totu asiá pna in capetu, ca apoi trecemu dincolo de Rom'a. Dealtumintrea observezu referitoriu la tendintia nostra de a ne restatuf autonomi'a, ca: „Nil est nunc dictum, quod dictum non fuit olim.“ Sub toti episcopii amu reprezentatu in acest'a privintia, der' pna adi nu s'a facutu nimicu.

(Va urmá.)

Pentru Romanii inundati din Transilvani'a si Ungari'a.

Comembrulu d. Ioanu Dusoiu ne mai transmite urmatórea lista (Nr. 4) cu 115 fl. v. a.:

Heinrich Franck Söhne, Ludwigsburg 50 florini, W-we Mosch, Budapest 10 fl., Math. Salcher & Söhne, Vien'a, 10 fl., Anton Schwarz & Co., Oedenburg, 10 fl., L. M. Brucker & Co., Triest, 10 fl., Gebrüder Grohmann, Wisterschau (Boemi'a) 20 fl., Hochstetter & C-ie, Vien'a, 5 fl. — Sum'a totala 115 fl. v. a.

Bokszeg 26 Ianuariu 1880.

Am onóre aci aclusi a Ve transpune 58 fl. 50 cr. pentru Romanii esundati in lun'a trecuta, dela urmatorii marinimosi contribuenti.

Dela adeveratulu Parinte alu seraciloru, Alteti'a S'a Principele Alesandru Karageorgevici 50 fl.

Dela Domni: Ioanu Gruits oficialu dominalu 1 fl., D. Leopold Weissberger proprietariu si arendatore 2 fl., Ioanu Ercosan, perceptore 40 cr., Nicolau Crest'a 20 cr., Coste Cresta 10 cr., Toader Martia 20 cr., Palco Simeonu 40 cr., Lupo Gligoriu jude comunalu 1 fl., Martia Flore 2 fl., Halmazan Nicolae curatore 20 cr. Ioanu Papp, parochu gr.-cat. 1 fl. Sum'a 58 fl. 50 cr.

Care suma subscrisulu o a strinsu dela aceia, ale carora semenaturi tote sunt sub ghiatia, pentru care puçina sperantia este, si cu tote acestea calamitati au doritu a alina sórtea amara a celoru daunati. A Totu potintele se le darúesca viatia indelungata si fericita. Sum'a s'a strinsu in 2 óre in 25 Ian.

Ioanu Papp,
parochu romenu gr.-cat.
colectante.

Totu prin d. I. Dusoiu primimu urmatórea Lista de ofrande pentru Romanii inundati din Transilvani'a si Ungari'a.

Hagi Jecu & Boiciu franci 50; Hernia & Lazarescu 30 fr.; Dragomiru Steriu 20 fr.; Temelie Dinescu 10 fr.; G. Radulescu 5 fr.; M. Theodorescu 4 fr.; Vasile Constandinescu 5 fr.; Panaitu Gheorghiu 4 fr.; I. Dumitrescu 2 fr.; Nicolae Petrescu 8 fr.; Ionitia Zaffirescu 6 fr.; Ghitia Nicolau 4 fr.; Niculae D. Jilescu 4 fr.; Stetiu 5 fr.; G. Constantinescu 4 fr.; Cataliu Paraschivescu 5 fr.; I. Nedolcoviciu 8 fr.; P. Tomasoiu 2 fr.; C. D. Jilescu 1 fr.; Grodovici 6 fr.; Costache I. . . 2 fr.; Nicolae Gheorghiu 2 fr.; M. Nicolau 3 fr. 70 c.; Dumitru Iordanache 2 fr.; Nitia Ionescu 4 fr.; Vasilache P. Ulieru & Steriu 14 fr. 80 c.; Stancea 1 fr.; Petrache Ioanu 1 fr.; I. Nigulescu 1 fr.; Raiciu P. Grableff 3 fr.; I. Dimitriu 4 fr.; Petrache C. Irimio 4 fr.; Tachetanasu 2 fr.; I. Mineu 2 fr.; Vasile Andriato 1 fr.; Tanase Georgiu 2 fr.; Unu anonimu 2 fr.; A. Naumescu 20 fr.; Jancu Nisim & Co. 10 fr.; Costandin Alixandrescu 8 fr.; Pavelu P. Pantzu 6 fr.; G. N. Drossescu 8 fr.; Stefanu Niculescu 5 fr.; Dimitre Petride 3 fr.; Nitia I. Anghelescu 2 fr.; C. Georgescu 4 fr.; Tasse Dumitriu Mizilu 4 fr.; Unu anonimu 50 bani. Sum'a trei sute cincii lei n. seu franci 305.

S'a inaintatu D-lui Ioanu Dusoiu la Brasiovu de Plóiesci 1880 Ianuariu 13/25.

Hagi Jecu & Boiciu.

Pena acuma au incursu la Redactiunea „Gazetei Transilvaniei“ in totalu 682 fl. 92 cr.; franci 1885 si 100 mărci germane.

(Va urmă.)

Diverse.

[Audiencia la Maiestatea S'a.] Maiestatea S'a a primitu in audientia privata pe prefectulu comitatului si alu orasiului Clusiu, comite Kálmán Eszterházi, care s'a dusu la Vien'a in afaceri ale oficiului. Comitetele a intrebuintiatu acést'a ocaziune, spre a multiamí in numele comunei Clusiu Maiestatii Sale pentru darulu de 2000 fl., ce l'a datu pentru inundatii din Clusiu. Maiestatea S'a a primitu gratiosu acést'a multiamire si a intrebatu pe comite cu tóta compatimirea, că pēna unde se estinde terenulu amenintiatu prin inundatiune si in ce stare se afla nenorociti inundati. — Óre se-i fi spusu comitele Eszterházi monarchului si aceea, că afara de Clusiu, care in proportiune a suferitu fôrte puçinu in urm'a reversarei Somesiului, mai sunt prin munti, pe la tiermii Crisiului si Muresiului dieci de comune satesci locuite de Romani, cari din caus'a esundarei apelor au ajunsu cu totul la sapa de lemnu? —

[Balulu Reuniunii femeilor romane], ce s'a datu Marti sér'a in sal'a Redutei orasiesci de aci, a justificatu si de astadata vechiulu seu renume, reesindu splendidu. O cununa frumóse de dame in toalete alese impodobe sal'a, care eră decorata cu tricolorulu nationalu. Óre care dispropertiune s'a semtitu între jucatori si jucatórie deórece cei d'antai erau multu mai bine reprezentati, ceea ce de altmintrea a fostu numai in favorulu celor din urma. Am observatu cu placere, că tóte fetele erau imbracate in haine scurte si mai simple, ceea ce le deosebea in modu fôrte favorabilu de damele maritate. Mai amintim, că au fostu reprezentanti la acést'a petrecere fruntasii militiei din locu si ai autoritatilor civile, asemenea am observatu mai multi óspeti din Romani'a. Joculu a fostu animatu si a duratu pēna tardiu in nópte.

[In caus'a criminala Anghelovits] suntemu rogati a dá locu urmatóreloru rënduri: „Domnule Redactoru! In corespondenti'a relativa la afacerea Anghelovits-M. H. Iordan aparuta in nr. 3 si 4 ai stimatei D-Vóstre fóie, se descrie lucrulu asia, cá si candu opiniunea publica in Brasiovu ar' fi, că pagubasi'a, dóm'n'a M. H. Iordan, o femeia peste 80 de ani, de aceea nu voiesce se se infaçisizeze inaintea tribunalului, pentru că se sente vinovata a fi depusu unu juramentu falsu. Concedeti-mi, dle Redactoru, a recitificá acést'a intr'acolo, că in adeveru pe aci se crede in generalu, că domn'a Hagi Iordan nu e capabila de a pune unu juramentu falsu (cu scirea ei) si déca cu tóte astea ar' fi juratu in realitate strimbu, atunci caus'a póte fi séu că a uitatu, că a subscrisu ceva, séu că n'a sciutu ce a subscrisu. Primiti s. c. l.“ — La aceste avemu, se observamu că din parte-ne amu facutu rezervele nóstre intr'o nota in nr. 2; si dealtmiutrea in caus'a acést'a va avé se decida nu opiniunea publica, ci tribunalulu pe bas'a cercetarei si a dovediloru produse.

[Medali'a „Bene-Merenti.“] „Monit. Rom.“ publica decretulu, prin care se acorda medali'a Bene-Merenti persónelor ce urméza: D-leru: Iorgu Cretianu, clas'a I, pentru scrierile sale literare; Dimitrie Sturdza, clas'a I, pentru lucrarile sale numismatice; Tatarescu, pictoru, clas'a I, avendu clas'a II dela 1876; Teodoru Stefanescu, clas'a II, pentru scrierile relative la sciintiele comerciale; C. N. Racota, clas'a II, pentru scrierile sale privitóre la agricultura; Sandulescu Ninoveanu, clas'a II, licentiatu in dreptu, autorulu esplanatunii condiceii de procedura civila; Z. Herescu, directorulu liceului St. Sav'a, clas'a II, pentru publicarea cursului seu de aritmetica complecta; N. Garofidi, doctoru in medicina si in dreptu, clas'a II, pentru scrierile sale sciintifice.

[Lafuntari'a austro-romana] sunt concentrate, dupa cumu se anuntia acuma, o multime de trupe russesci. Fôrte interesante date publica „Odeskij Vjestnik“ (Nuntiulu de Odessa) dela 22 l. c. in privinti'a trupelor russesci, cari au fost concentrate in cursulu anului 1879 de a lungulu fruntarielor romane austriace. Sunt concentrati: 3556 oficeri, 137,858 soldati si 21,000 cai, cu 8582 de carre militare. Au fostu descarcate acolo diverse materialuri de resbelu de o greutate de 143,643 pundi (ceea ce face 5,745,720 pundi). Aceste trupe au fostu intarite dilele din urma cu 7762 recruti.

[Arderea palatului dela Iasi.] Cetimu in „Romanulu“: D. ministru de interne a comunicatu as-

tadi Camerei, că palatulu din Iasi e in flacari si puçina sperantia e de a'lu poté stinge, din cauza, că pompele nu potu funcționá din pricin'a gerului. Totusi archiv'a judecatorésca, in cea mai mare parte, a fostu scapata — de si a fostu aruncata pe feréstra, casseri'a asemenea, si post'a si telegrafulu. D. ministru a mai declarat, că se voru luá mesnri de-a se redicá din nou acelu palatu in primavér'a viitóre. Palatulu din Iasi este asicuratulu la societati pe sum'a de 800,000 franci. Banuie'l'a că foculu a fostu pus, a fostu confirmata si de d. ministru, care a promis, că se voru face cercetari minutiose si urgente pentru a descoperi pe autorii acestui faptu. Mai aflamu, că incendiulu a distrusu tóta partea superióra a palatului si a inceputu a arde si cea inferióra; acésta inse, sub sal'a tronului, unde e telegrafulu si post'a, este sperantia a fi scapata, cu tóte, că stingerea merge greu prin inghetierea apei in pompe, fiindu 15 grade sub zero. — Foculu urméza (16 Ianuaru, 11 óre dimineti'a), dér' cu mai puçina furia. E peste putintia de a'lu stavili din caus'a gerului. Rëndulu de susu alu palatului este cu totul arsu; acumu totu mai arde in unele locuri pe din intru. La rëndulu de jos, foculu a strabatutu in sal'a din midiloculu palatului si in capetulu despre telegrafu. Camerele de jos, unde a fostu oficiulu telegraficu, nu au arsu inca. D. ministru de interne a plecatu a séra la Iasi. S'a numitu si o comisiune insarcinata a cercetá si a constatá, de unde a inceputu foculu.

— Palatulu domnescu din Iasi, — ziditu la anulu 1805 de Domnulu Moruzu, restauratu la 1844 de Domnitorulu M. Sturdza, dupa ce arsese la 1827, — este prefacutu in ruine. Intr'insulu se aflau actualmente concentrate tóte autoritatile administrative, judecatorésca, archiv'a Moldovei etc. Archivele Prefecturei, Comitetalui permanentu si ale celor doue sectiuni a Curtiei de Apelu au fostu prefacute in cenusia. Casieri'a a scapatu neatinsa; ear' dosarele si hartiele celor-l'alte autoritati, din caus'a panice si confusiei, fiindu aruncate pe ferestre, s'au imprastiatu in tóte partile, afara de dosarele sectiei III a tribunalului, cari multumita d-lui primaru Cerchezu, au fostu strinse si puse la o parte. Pagubele sunt incalculabile pēna acum, atátu pentru particulari, câtu si pentru Statu in privinti'a intereselor, ce erau strinsu legate de actele, cari au disparutu.

[Parisulu religiosu.] — Parisulu posedu 94 biserici, 10 temple, 2 sinagoge, 7 presbitere, 3 case consistoriale si mai multe alte dependentie, curti, gradini, etc. Valórea lor se redica, pentru cultulu catolicu la 199,073,526 fr. 10 c.; pentru cultulu protestantu la 9,537,888 fr., si pentru cultulu israelitu la 4.442,570 fr., ceea ce dá in totalu o suma de 213.033,984 fr. 10 c. Apoi mai e valórea obiectelor de arta, tablouri, sculpturi, etc., care se redica la sum'a de 6,116,339 fr.

[Ernele cele mai grele.] Se pare că érn'a iubesce cu deosebire anii terminati cu noua (9); asia ne face se credemu celu pucinu urmatórea lista a celor mai friguróse érne ce se mai aducu aminte: 859; Intrég'a mare adriatica e inghetata. 1179; In tóta zon'a temperata cade o zapada de noue picióre si remane neschimbata pēna la finele lui Apriliu. 1209; O multime de animale murira din lipsa de finuri. 1269; Intre Iutland'a si Norvegi'a amblau cu sanii si carutie peste Catogat. 1339; Earna e asia de lunga si gerósa in câtu tieranii din Scotia mánacara earba. 1409; Danubiulu inghetia in tóta lungimea s'a. 1469; Vinurile inghetia cu totul; pana si ale mancariei se impartiau cu toporulu. 1609; Frigu asia de mare in tóte partile, in câtu pretutindeni pana se mánca inghetia. 1639; Portulu Marsiliei fú iuchisu din caus'a că ap'a era inghetata. 1659; In Itali'a tóte riurile inghetia. 1699; Earna teribila. Gráulu fôrte scumpu, 1709; Pamentulu fú inghetiatu pēna la o adéncime de doi metri; pe cóstele Franciei ap'a mării inghetia pēna la o întindere de o leghe. Animalele si paserile de prada inghetia pe campuri si prin paduri. 1729, 1749, 1769: Riurile din tóta Franci'a inghetia, arborii fructiferi disparura, fiindu uscati din caus'a gerului. 1789: Anulu revolutiei franceze fú insemnatu prin o earna, in care termometrulu arata cá medie a érnei la Paris — 18°. 1809: Cele mai mari riuri din Europ'a inghetia. 1829: Zapada a statu 52 de dile consecutivu; miseria fú spaimantatóre. 1839: Earna destulu de gerósa. Ei bine, se nu fimu superstitiosi, dér' candu veduramu că si anulu 1879 a fost totu asia de gerosu in tóta Europ'a cá la noi, că molateculu Lazaróne alu Neapolului e spaimantatu, că cerulu 'i-a tramisu zapada; că beifulu de la Tunis e desperatu de reau'a prevestire a zapediei, care din batreni nu s'a vedintu, nu putem de câtu a inregistra si acestu anu printre cei gerosi si terminati cu cifr'a 9.

„St. Rom.“

Indreptare. In numerulu trecutulu din erórea culegatoriului a remasu in fruntea fóiei „Duminea“ in locu de **Joi 17/29** Ianuaru. In Nrii 3 si 4 in coresp. „Dela tribunalu“ vine inainte de câteva ori cuventulu „inculpat'a“; in locu de acést'a e a seti **daunat'a**.

INDUSTRIA NATIONALA!

Depositoriu de incaltiaminte fabricatu propriu si strainu, **palarii si siepci de stoffe, astrahanu si mielu etc.** cu pretiuri fôrte scadiute si efiține, alu lui

IOANU SABADEANU

Brasiovu, strad'a caldarariloru Nr. 493.

Pentru barbati dela fl. 4.50 in susu parechi'a

„dame „ „ 3.50 „ „ „
„copii „ „ 1.50 „ „ „

Pentru voiagiuri **cisme si siosioni de piela (Filz) si pantofi de casa etc.** Depositu mare dela v. a. fl. 1.50 in susu

Siepci pentru barbati dela fl. 1.50 in susu.

„ „ copii „ „ —.60 „ „

Fôrte de recomandatulu pentru conservarea si in frumsetiarea incaltiamintelor hamuriloru si a ori si ce felu de obiecte de piele o leu asianumitu: „Leder-Appretur, Leder-Oel alu lui R. Esser din Berlin cu pretiulu de 40 cr. unu flaconu si Dégla cuti'a à 25 cr.

Alfia universalu pentru sigur'a vindecare de **chiuri de gaina (bataturi) si degeraturi** cuti'a à 30 cr.

Toti Domnii profesori, invetiatori si studenti au pe langa aceste pretiuri scadiute unu **rabatu de 10%** cumperandu cu bani gata.

Pentru Domnii musterii din afara se potu espedá dela 5 chilo cu 33 cr. prin posta. — Incaltiaminte nepotrivita séu neconvenabile se primescu indereptu spre schimbare, delu voru fi francate.

9-10

Subsemnati facu prin acést'a cunoscutu onoratiloru musterii si onor. publicu, că si-au asortatu

Magazinulu de haine barbatesci Strad'a Vamei Nr. 12.

cu cele mai moderne si cele mai fine materii noue pentru **haine de tótna si de érna** din fabricele **interióre si esterióre** si se recomanda cu confectionarea prompta de totu felulu de **haine barbatesci**, cu pretiurile cele mai moderate. **Costume de tótna dela 25 fl. in susu.**

Cu tóta stim'a

A. SCHWARZE & BARTHA.

—39

Pretiurile piatiei

din 30 Ianuaru st. n. 1880.

	Hectolitru.	fl. cr.	Hectolitru.	fl. cr.
Granu	fruntea	9.20	Mazerea	7.10
	midilocu	8.70	Lintea	9.20
	de diosu	8.—	Fasolea	6.80
Mestecatu	6.—	Cartofi	1.60	
Secara	frumósa	5.40	Sementia de inu	9.60
	de midilocu	5.10	„ de cânepa	5.60
Ordiulu	frumosu	4.25	1 Chilo. etc.	
	de midilocu	4.—	Carne de vita	—
Ovesulu	frumosu	2.70	„ de rimatoriu	—
	de midilocu	2.60	„ de berbece	—
Porumbulu	5.10	100 Chilo. etc.		
Meiu	6.—	Seu de vita prospetu	30.—	
Hrisca	—.—	„ „ „ topitu	48.—	

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 30 Ianuaru st. n. 1880.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	71.50	Oblig. rurali ungare	80.00
5% Rent'a-argintu (impromutu nationalu).	72.70	„ „ Banat-Timis.	88.35
Losurile din 1860	132.75	„ „ transilvan.	86.90
Actiunile bancei nation. 839.—		„ „ croato-slav.	91.—
„ instit. de creditu 300.80		Argintulu in marfuri	—
Londr'a, 3 luni	117.25	Galbini imperatesci	5.54
		Napoleond'ori	9.36
		Marci 100 imp. germ.	57.95

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioanu Gótt si fiu Henricu.